

Udskriftsdato: 31. december 2025

CIR1H nr 10592 af 15/12/2017 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Færdsel - Kørsel uden kørekort (færdselslovens § 56)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 6897

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9613 af 25/05/2023

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Færdsel - Kørsel uden kørekort (færdselslovens § 56)

Revideret 15. december 2017

1. Overblik og tjekliste

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

3. Forberedelse

4. Jura

5. Straf og andre retsfølger

Det følger af færdselslovens § 56, stk. 1, at motorkøretøj og stor knallert kun må føres af en person, der har erhvervet kørekort, og at føreren under kørslen skal have kørekortet hos sig og på forlangende vise det til politiet. Der er fastsat lignende bestemmelser for andre køretøjstyper. Se nærmere om færdselslovens § 62, stk. 1, i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Traktor og motorredskab (fl § 62), og om færdselslovens § 63, stk. 1, i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Lille knallert (fl § 63 og §§ 129-133).

Efter færdselslovens § 117 d, stk. 2, 1. pkt., straffes overtrædelser af § 56, stk. 1, med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år. Ved udmåling af bøde for overtrædelse af § 56, stk. 1, skal der tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel. Er overtrædelsen begået under kørsel med et køretøj omfattet af § 43, stk. 1 eller 2, (tunge køretøjer) udmåles en skærpet bøde, jf. færdselslovens § 117 d, stk. 2, 2. og 3. pkt.

5.1. Strafpåstande ved overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt.

Strafpositionerne ved overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt. (kørsel uden at have erhvervet kørekort), jf. § 117 d, stk. 2, 1. pkt., er således:

Overtrædelse	Sanktionspåstand
1. gang	7.000 kr.
2. gang	8.500 kr.
3. gang	10.500 kr.
4. gang	14.000 kr.
5. gang	7 dages fængsel*
6. gang	14 dages fængsel
7. gang	20 dages fængsel
8. gang	30 dages fængsel
9. gang	40 dages fængsel
10. gang	50 dages fængsel

* Eventuelt betinget dom med samfundstjeneste, se punkt 5.3.

Bødetaksterne finder tillige anvendelse ved kørsel uden kørekort til stor knallert. Fra retspraksis kan i den forbindelse f.eks. henvises til U 1998.1053V (bøde på 5.000 kr. i et førstegangstilfælde), U 2002.219/2Ø (bøde på 10.000 kr. ved to førstegangsovertrædelser til samtidig påkendelse) og U 2002.2762/1Ø (7 dages fængsel, der blev gjort betinget af bl.a. samfundstjeneste, og en tillægsbøde på 5.000 kr. i et femtegangstilfælde).

Færdselslovens § 117 d blev indsat i færdselsloven ved lov nr. 468 af 10. juni 1997. I lovens forarbejder (L 176 af 26. februar 1997, de specielle bemærkninger til bestemmelsen) var der fastsat vejledende sanktionspåstande ved overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1. I første til fjerdegangstilfælde skulle der udmåles en bøde. Bøderne skulle afspejle de udgifter, som er forbundet med at erhverve eller generhverve kørekort. I femtegangstilfælde skulle straffen ifølge forarbejderne være en frihedsstraf på 7 dage.

Bødetaksterne blev forhøjet ved lov nr. 184 af 8. marts 2011, der trådte i kraft den 1. januar 2012. Der henvises særligt til forarbejderne til loven (L 101 af 15. december 2010, afsnit 3.2.2.3.5. og 3.2.3., samt bilag 1 til Rigsadvokatens redegørelse fra november 2009, der er optrykt som bilag 2 til lovforslaget).

Det bemærkes, at ved opgørelse over antallet af tidligere afgørelser skal overtrædelser af § 117 a om kørsel i frakendelsestiden medregnes. Fra retspraksis kan der i den forbindelse henvises til TfK 2003.699 (7 dages fængsel for kørsel uden kørekort, hvor tiltalte var straffet 4 gange tidligere for kørsel i frakendelsestiden).

For så vidt angår overtrædelser af færdselslovens § 56, stk. 1, i sjettegangstilfælde og derover har præsidenterne for Vestre og Østre Landsret ved cirkulæreskrivelse af 1. juli 2008 til byretterne fastsat en række strafpositioner, der som udgangspunkt skal anvendes ved strafudmålingen for én enkelt overtrædelse. De ovenstående takster er i overensstemmelse hermed:

»Landsretterne har drøftet sanktionsfastsættelsen ved overtrædelser af færdselslovens § 56, stk. 1 - kørsel uden kørekort - i gentagelsestilfælde, hvor navnlig sanktionsfastsættelsen ved kørsel i mere end femtegangstilfælde har givet anledning til en vis tvivl.

Landsretterne er enige om for fremtiden at anvende følgende udgangspunkter for strafudmålingen for en enkelt kørsel uden kørekort:

6. gang	14 dg fængsel
7. gang	20 dg fængsel
8. gang	30 dg fængsel
9. gang	40 dg fængsel
10. gang	50 dg fængsel

Som udgangspunkt gælder et strafmaksimum på fængsel i 50 dage for en enkelt kørsel uden kørekort.

To kørsler uden kørekort til samtidig pådømmelse vil endvidere normalt føre til, at straffen skærpes til næste strafposition. Det samme vil som oftest gælde ved tre kørsler til samtidig pådømmelse.«

Er der tale om flere kørsler i bødeområdet til samtidig pådømmelse, er udgangspunktet absolut kumulation af bøderne efter færdselslovens § 118 a, stk. 2, jf. f.eks. U 2002.2536V, hvor der blev anvendt absolut kumulation ved udmåling af bøderne for to overtrædelser i førstegangstilfælde, og TfK 2003.241V, hvor der blev anvendt absolut kumulation ved udmåling af bøden for to overtrædelser i et fjerdegangstilfælde. I U 2003.492/2Ø, hvor der var tale om 10 overtrædelser i et fjerdegangstilfælde, blev der anvendt modereret kumulation, idet absolut kumulation ikke ville føre til et rimeligt bødeniveau. Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Generelle retningslinjer for sanktionspåstande i færdselssager.

Fra retspraksis vedrørende den øvre grænse for frihedsstraffens længde kan f.eks. nævnes U 2009.65Ø, hvor T blev idømt fængsel i 50 dage for en 11. gangsovertrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, TfK 2007.97V, hvor T blev idømt 60 dages fængsel for tre 10. gangsovertrædelser af færdselslovens § 56, stk. 1, og TfK 2009.472Ø, hvor T blev idømt 50 dages fængsel for tre 9. gangsovertrædelser af færdselslovens § 56, stk. 1.

Særligt vedrørende kørsel uden kørekort med tunge køretøjer bemærkes, at det følger af færdselslovens § 117 d, stk. 2, 3. pkt., at der skal udmåles en skærpet bøde, når overtrædelserne er begået under kørsel med et køretøj omfattet af § 43, stk. 1 eller 2. Det fremgår imidlertid af forarbejderne til lov nr. 557 af 24. juni 2005 (L 153 af 13. april 2005, de specielle bemærkninger til § 117, stk. 5), at straffskærpelsesbestemmelsen alene får betydning, når der er tale om en situation med formildende omstændigheder, det vil sige, hvor føreren fx har erhvervet førerret til et andet motorkøretøj end det, som han eller hun er fører af. Normalstraffen for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, er således den samme, uanset om der er tale om et tungt køretøj eller andre motorkøretøjer.

5.2. Formildende omstændigheder og unge under 18 år

Særlig lav indtægt er ikke et grundlag for nedsættelse af bøden, når det drejer sig om kørsel uden kørekort, jf. f.eks. U 1998.1053V og U 2007.1167Ø.

Er overtrædelserne begået af en person under 18 år, skal bøden ifølge U 1999.652V fastsættes uden hensyn til den økonomiske fordel ved ikke at have erhvervet kørekort, idet personer under 18 år ikke kan erhverve kørekort til motorkøretøj eller stor knallert. Bøden fastsættes herefter som udgangspunkt til halvdelen af normalbøden i overensstemmelse med de almindelige retningslinjer for fastsættelse af bøder til personer under 18 år. Se herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Generelle retningslinjer for sanktionspåstande i færdselssager.

Foreligger der herudover formildende omstændigheder kan bøden nedsættes yderligere.

Ved bødens fastsættelse kan det som udgangspunkt anses for en formildende omstændighed, at den sigtede har modtaget et ikke uvæsentligt antal køreundervisningstimer, eller at den pågældende har erhvervet førerret til et andet motorkøretøj end det, som han eller hun er fører af, jf. U 1999.652V, hvor bøden blev nedsat yderligere, fordi vedkommende havde knallertbevis.

I de tilfælde, hvor der foreligger formildende omstændigheder på grund af kørekort til en anden kategori, gælder efter lov nr. 184 af 8. marts 2011 (L 101 af 15. december 2010) følgende takster:

Kørekort til solomotorcykel - kører med sidevogn-	2.000 kr.
---	-----------

Kørekort, men ikke til påhængsvogn	-	2.000 kr.
Kørekort til bil - kører motorcykel	1. gang	4.000 kr.
Kørekort til motorcykel - kører bil	1. gang	4.000 kr.
	2. gang	5.000 kr.
	3. gang	6.500 kr.

I andre tilfælde af formildende omstændigheder, f.eks. modtaget et ikke uvæsentligt antal køreundervisningstimer før gerningstidspunktet, gælder følgende takster:

Over 18 år	1. gang	4.000 kr.
	2. gang	5.000 kr.
	3. gang	6.500 kr.
Under 18 år	1. gang	3.000 kr.
	2. gang	3.500 kr.
	3. gang	4.000 kr.

Der kan ikke ske nedsættelse af bøden af de nævnte grunde ved kørsel med tunge køretøjer. Det følger af færdselslovens § 117 d, stk. 2, 3. pkt., som blev indsat ved lov nr. 557 af 24. juni 2005 (L 153 af 13. april 2005), at der skal udmåles en skærpet bøde for overtrædelse af § 56, stk. 1, hvis forholdet er begået under kørsel med et køretøj, der er omfattet af færdselslovens § 43, stk. 1 eller 2. Det følger ligeledes af lovens forarbejder (L 153 af 13. april 2005, de specielle bemærkninger til § 117, stk. 5), at bøden for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, med tunge køretøjer ikke skal nedsættes, når den sigtede har modtaget et ikke uvæsentligt antal køreundervisningstimer eller har erhvervet førerret til et andet motorkøretøj.

Tilsvarende gælder for kørsel i strid med et kørselsforbud. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 498 af 7. juni 2001 (L 225 af 25. april 2001, de specielle bemærkninger til § 126, stk. 4). I forarbejderne anføres om sanktionsfastsættelsen, at hvis der er tale om kørsel til trods for et kørselsforbud, bør bødeniveauet svare til det eksisterende bødeniveau efter § 117, stk. 5, 2. pkt. (nu § 117 d, stk. 2, 2. pkt.). Det bemærkes endvidere, at de dømte i forbindelse med at skulle gennemføre en kontrollerende køreprøve vil blive pålagt udgifter hertil samt til undervisning, hvorfor bødeniveauet forudsættes at være det samme som bøder pålagt efter § 56, stk. 1.

Efter Rigsadvokatens opfattelse må det på denne baggrund antages, at bøden for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, ved at føre motorkøretøj i strid med et kørselsforbud, skal fastsættes efter de i pkt. 5.1 anførte takster vedrørende overtrædelse af § 56, stk. 1, uden formildende omstændigheder.

For så vidt angår kørsel uden kørekort, hvor førerretten er administrativt inddraget, har Vestre Landsret i U 2001.1571V udtalt, at bøden for at føre et køretøj, efter at førerretten var administrativt inddraget, passende kunne fastsættes til 1.500 kr. Det er på baggrund af den generelle forhøjelse af bødeniveauet for overtrædelser af færdselsloven i henhold til lov nr. 184 af 8. marts 2012 og TfK 2013.1027/2V Rigsadvokatens opfattelse, at bødeniveauet for kørsel, mens førerretten er administrativt inddraget, skal fastsættes til 2.500 kr.

Er kørekortet inddraget af politiet i medfør af kørekortbekendtgørelsens § 101 (manglende kundskaber eller færdigheder) eller i medfør af § 102 (helbredsmæssige forløb), og den administrative inddragelse ikke er indbragt for domstolene, finder de almindelige bødetakster for kørsel uden at have erhvervet kørekort efter Rigsadvokatens opfattelse fortsat anvendelse. Er den administrative inddragelse derimod indbragt for domstolene, skal overtrædelser af § 56, stk. 1, - indtil der er truffet endelig afgørelse - alene søges afgjort med en bøde på 2.500 kr.

En person, der har generhvervet førerretten under den obligatoriske alkolåsordning, men som i alkolåsperioden kører i et køretøj, der ikke er omfattet af alkolåsordningen, f.eks. en bil uden alkolås, kan straffes for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, jf. § 117 d, stk. 2. Dette følger af færdselslovens § 60 a, stk. 7. Det forudsættes, at der i disse tilfælde straffes på samme måde som ved kørsel i bil, hvor føreren alene har kørekort til motorcykel, eller omvendt. (jf. ovenfor nu i førstegangstilfælde en bøde på 4.000 kr.). Det bemærkes i øvrigt, at førerret med vilkår om alkolås kun giver ret til at føre et eller flere bestemte køretøjer, som er knyttet til vedkommendes førerret. Se forarbejderne til lov nr. 154 af 18. februar 2015 og lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010) sammenholdt med forarbejderne til lov nr. 184 af 8. marts 2011 (L 101 af 15. december 2010).

En person, som ikke har generhvervet førerretten under den obligatoriske alkolåsordning, som i alkolåsperioden fører et køretøj, hvortil der kræves kørekort, forudsættes straffet på samme måde som andre, der kører efter udløbet af en ubetinget frakendelse uden at have generhvervet førerretten.

En person, der har generhvervet førerretten under den frivillige alkolåsordning, men som i alkolåsperioden kører i et køretøj, der ikke er omfattet af alkolåsordningen, f.eks. en bil uden alkolås, overtræder vilkårene for deltagelse i ordningen. Personen kan samtidig straffes for kørsel i frakendelsestiden, jf. færdselslovens § 117 a. Dette følger af færdselslovens § 132 a, stk. 8. Det bemærkes i øvrigt, at førerret med vilkår om alkolås kun giver ret til at føre et eller flere bestemte køretøjer, som er knyttet til vedkommendes førerret. Se forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010).

Se nærmere om alkolåsordningen i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Frakendelse af førerretten (fl §§ 125-133), afsnit 5.2.3. Se i øvrigt Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Kørsel i frakendelsestiden (fl § 117 a-c).

5.3. Betinget dom med samfundstjeneste

Ved lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven blev der åbnet mulighed for, at domstolene også ved andre færdselslovsovertrædelser end spirituskørsel, der medfører en kortere ubetinget frihedsstraf, kan anvende samfundstjeneste i stedet for kortere ubetingede frihedsstraffe. Kerneområdet herfor er ifølge lovens forarbejder (L 41 af 13. oktober 1999, de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.) kørsel i frakendelsestiden uden samtidig spirituskørsel.

Samfundstjeneste vil efter Rigsadvokatens opfattelse også kunne anvendes ved overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1. F.eks. har landsretten i U 2005.1636V fastsat straffen for en femtegangsovertrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, til 7 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste i 30 timer. Landsretten fastsatte samtidig en tillægsbøde på 10.000 kr., der svarer til bøden for en fjerdegangskørsel uden at have erhvervet kørekort. Landsretten udtalte, at der herved var taget hensyn til de udgifter, der er forbundet med at erhverve kørekort.

Se nærmere om betingede domme med samfundstjeneste i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Spirituskørsel (fl § 53), pkt. 5.9.

5.4. Konfiskation efter § 133 a

Efter færdselslovens § 133 a, kan overtrædelse af § 56, stk. 1, danne grundlag for konfiskation. Se nærmere herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Konfiskation (fl § 133 a).

5.5. Øvrige overtrædelser af § 56

For andre overtrædelser af § 56 gælder følgende bødetakster:

Forseelsens art:	Bødetakst kr.
Undladt at medbringe kørekort	1.000 kr.
Nægter at forevise kørekort	1.000 kr.
Ikke fornyet kørekort	1.000 kr.
Bortkommet i mere end 1 år	1.000 kr.
Ikke ombyttet til EU-model	1.000 kr.
Udlænding - ikke ombyttet med dansk kørekort	1.000 kr.
Ikke kørekort til erhvervsmæssig personbefordring - har kørekort	1.500 kr.
Ikke overholdt vilkår om at benytte briller under kørslen og lignende (§ 56, stk. 5, jf. kørekortbekendtgørelsen)	1.000 kr.

Hvis en person, der har fået frataget kørekortet efter færdselslovens § 55, stk. 3 (straksfratagelse i forbindelse med kørsel i påvirket tilstand), alligevel fører et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, straffes den pågældende for at have undladt at medbringe kørekort, jf. færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 457 af 14. maj 2014 (L 113 af 15. januar 2014, de almindelige bemærkninger pkt. 5.3.3.). Bøden fastsættes som følge heraf i overensstemmelse med ovenstående til en bøde på 1.000 kr.

6. Efter dom

7. Love og forarbejder

Relevante ændringslove og forarbejder

- Lov nr. 695 af 8. juni 2017 om ændring af færdselsloven, ændring af sanktionerne for kørsel i THC-påvirket tilstand og af regler om alkoholåse. (L 142 af 22. februar 2017)
- Lov nr. 154 af 18. februar 2015 om ændring af færdselsloven, ændret aldersgrænse for forkortet gyldighedsperiode for kørekort mv. (L 69 af 13. november 2014)
- Lov nr. 457 af 14. maj 2014, om ændring af færdselsloven, skærpet indsats mod kørsel i påvirket tilstand mv. (L 113 af 15. januar 2014)
- Lov nr. 184 af 8. marts 2011, om ændring af færdselsloven bl.a. bødeforhøjelser (L 101 af 15. december 2010)
- Lov nr. 716 af 25. juni 2010 om ændring af færdselsloven og straffeloven (Skærpet indsats mod vanvidskørsel, indførelse af alkoholåseordning og udvidet mulighed for udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse mv.) (L 179 af 26. marts 2010)
- Lov nr. 557 af 24. juni 2005, om ændring af færdselsloven (L 153 af 13. april 2005)
- Lov nr. 230 af 4. april 2000, om ændring af straffeloven (L 41 af 13. oktober 1999)

- Lov nr. 468 af 10. juni 1997, om ændring af færdselsloven, spiritus- og promillekørsel (L 176 af 26. februar 1997)

Bekendtgørelser

- Bekendtgørelsen nr. 815 af 21. juni 2017 om kørekort

Rigsadvokaturen, den 15. december 2017

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten